

På jagt efter fortællingen

Historiefortælleren Svend-Erik Engh tog ud på en højskole for at undersøge, om dagens højskoleelever bruger historiefortælling aktivt. Side 13-15.

Grundtvig digitaliseres

Forsker-fokus på frie skoler

En højskole fortæller

Besøg på en tilfældig højskole en tilfældig dag - på jagt efter historiefortællingen

Af
Svend-Erik Engh

Jeg tager ud på en højskole ikke langt fra hvor jeg bor for at undersøge, om dagens højskoleelever bruger historiefortælling aktivt.

Toget ankommer til Humlebæk Station kl. 8.34. Jeg følger stien ud mod kunstmuseet Louisiana, drejer op mod skoven, hvor Krogerup Højskoles smukke hvide konturer står skarpt imod frosthimlens skærende blå.

Jeg har en aftale med en af lærerne på skolen, Bjarne Hald. Vi skal samtale om historiefortælling og højskole. Er der ligheder mellem de to ud over bogstavet h?

Han rejser sig smilende, da han ser mig, og spørger, om jeg har lyst til en kop kaffe. Det har jeg.

Bjarne Hald er filmlærer og ansvarlig for de fleste af de studierejser, Krogerup Højskole arrangerer rundt omkring i hele verden.

Bjarne: "Da jeg var 23, tog jeg til Japan for at realisere min drøm om at lave film/tv-udveksling mellem EU og Japan, en rigtig forretningsidé."

"Jeg kom ind i et tv-produktions-selskab og så hundrede unge mænd i ens jakkesæt. Da jeg tog af sted fra Osaka for at tage videre på ferie i Sydney, tænkte jeg over, hvordan det havde været at være i Japan. I en måned havde jeg været en fremmed. Alle japanere gør dig opmærksom på det."

Bjarne: Den morgen besluttede jeg at blive højskolelærer
"Første morgen i Sydney var jeg taget ud for at se Operahuset. En

gruppe japanere blev sluset ud af en turistbus og stillede sig og tog billeder. Det gik op for mig, at jeg altid ville være en fremmed blandt de mennesker."

"Da besluttede jeg mig for, at jeg ikke ville bruge mit liv på at være sammen med mennesker, der fokuserer på, at jeg er anderledes end dem."

"Jeg vil det modsatte. Jeg vil være sammen med mennesker, der fokuserer på det, de har til fælles. Den morgen besluttede jeg, at jeg ville være højskolelærer."

Det, jeg elsker ved højskoleformatet, er jo, at vi har elever, der stiller

på nogle Danida-støttede kvindeprojekter. Og hvad gjorde de der kvinder, der har gået i skole i 4-5 år? De fortalte selvfølgelig om deres hverdag og deres drømme. Og mine elever lærte deres hverdag at kende på en meget direkte måde, der berørte dem."

"Når eleverne samles, ved de ikke, hvad der kommer ud af det. Og det er jo det, der er fantastisk. Da jeg var ansat på Rønshoved Højskole, kom der nogle gamle elever, der havde 70-års jubilæum. Det siger noget om, at de tre måneder i deres liv har haft afgørende betydning."

Højskolen må ikke reduceres til målbare systemer, til noget forudsigeligt. Ups, det er lige præcis det samme, jeg kan sige om historiefortælling.

sig op og fortæller deres historier. Og der er jo en hel masse steder, hvor du kan fortælle en historie. Højskolen er en form, hvor det forventes, at du tager dig selv med. Hvor det forventes, at du går tilbage, og siger, okay, så skete der det, jeg oplevede det ... gør det personligt, gør det konkret."

"Højskolen skal både være det lille, personlige sted, hvor du fortæller intime historier fra dit eget liv - og højskolen skal være det store møde, hvor du kan rejse rundt om hele kloden."

"Sidste år sad jeg sammen med et hold elever i en landsby i Nordvietnam. Vi var på besøg

Fag: Film

Jeg har fået lov til at overvære Bjarnes undervisning i faget film, selv om han igennem hele samtalen har pointeret, at faget ikke er det overordnede i en højskolehverdag.

To elever gennemgår filmen "Irreversible" af Gaspar Noé. Jeg får at vide, at det er en af de hote europæiske filminstruktører p.t. Jeg nikker og skriver navnet ned i min notesbog. En af eleverne tager min blyant og ændrer Casper til det korrekte Gaspar.

Hele holdet har set filmen i freddags. Efter filmen har de siddet i rundkreds og talt om oplevelsen uden indblanding fra læreren.

Nogle er dygtige til at lytte. Andre er dygtige til at fortælle. Artiklens forfatter spurgte ni elever på Krogerup Højskole, hvilke erfaringer de har med historiefortælling på højskolen. Foto: Terese Heide.

De to oplægsholdere har forberedt et manuskript, som løseligt bliver fulgt. Den løse oplægsform er inspirerende. De andre elever deler de to elevens fascination af filmen. Det er tydeligt, at det ikke har været en ligegyldig oplevelse. Bjarne blander sig og giver diskussionen fylde med sin viden.

Jeg sidder og tænker på, om det virkelig er så enkelt. Eksperten, i dette tilfælde filmlæreren, er ikke i gang med at proppe viden ind i tomme hoveder. I stedet er en samtale i gang, båret oppe af en gensidig respekt. En samtale i et lyttende, personligt rum, hvor tankerne skifter retning ud fra de input, alle er i stand til at give.

Frokosten

Der er ni elever, der har taget min invitation til sig og vil fortælle om

deres erfaringer med historiefortælling på højskolen.

Da eleverne startede på højskolen, præsenterede lærerne sig vha. små korte historier. Jeg spørger selvfølgelig, om de kan huske nogen af dem.

En af dem kan erindre, at Bjarne vist havde nogle tallerkener inde under sengen i mange år. Eleven havde syntes, at det var noget underligt noget at fortælle. På den anden side er det sådan noget, man kan huske.

De andre elever er uenige. De syntes tværtimod, at Bjarne viste, hvem han var ved at fortælle om de tallerkener. Alle er enige om, at præsentationen var god og at de lærte lærerne at kende på en anden måde, end de var vant til.

Jeg spørger eleverne, om de fortæller hinanden historier. De griner og siger, at det kan de jo ikke lade

være med. Når de bor, spiser og har fag sammen - når de laver film, lærer spansk og har kor sammen etc.

Nogle er dygtige til at lytte, og andre er dygtige til at fortælle. Men selve det at de er på skolen hele tiden gør, at de lærer hele mennesker at kende, ikke bare en glat facade. Så er det godt at have historier, som man kan dele med de andre.

Vi er enige om, at historiefortælling godt må fylde på en højskole, ikke nødvendigvis som fag eller som aftenarrangementer, snarere som en måde at være sammen på.

I toget

Jeg sidder og tænker på, hvad jeg har fundet ud af. En af de vigtigste ting er, at højskolen i dens form med det hele menneske hele tiden udvikler sig i takt med, at menneskene og deres krav forandrer sig.

Højskolen må ikke reduceres til målbare systemer, til noget forudsigeligt. Ups, det er lige præcis det samme, jeg kan sige om historiefortælling.

Jeg har i lang tid gået rundt med en mærkelig smag i munden, når jeg kalder mig selv for professionel historiefortæller. Historiefortællingen har siden midt i 1990'erne oplevet en stadig professionalisme - på godt og ondt. Problemet er, at det at fortælle historier er en grundlæggende egenskab ved mennesker. Groft sagt er vi altså på vej til, at en fundamental livsnødvendighed reduceres til et spørgsmål om, hvem der kan lave den bedste indpakning.

Et andet aspekt er den akademiske dimension. Det smerter mig at se, hvordan universiteter fjerner historiefortællingen fra hverdagsproget. Hvad sker, når vi akademiserer no-

get, som er et grundlæggende vilkår for mennesker? Hvem har egentlig interesse i dette ud over en lille gruppe akademikere, som så kan leve af at skrive uforståelige artikler til hinanden?

Er det der, højskolen og historiefortællingen har et fælles projekt? At turde fastholde hverdagsproget og historiefortællingen i en verden, der hele tiden forandrer sig?

Et menneske, et hus, en drøm

Da jeg kommer hjem, er det puttetid. Min søn vil have en godnathistorie. Det skal være en af dem, vi selv laver. Han siger tre navneord, og så skal jeg skabe en historie ud fra dem.

I aften er det "menneske, hus og drøm". Jeg kigger kærligt på ham og spørger, hvordan han kan vide, at det lige er præcis det, det handler

om? Utålmodigt løfter han hovedet fra puden. Han ser skarpt på mig og siger: "Far, kan du ikke bare fortælle en historie?"

Så det gør jeg. Det bliver historien om et menneske, der hele tiden søger. Han vandrer og vandrer, og til sidst slår han sig ned i et hus. Et hus, hvor der bor folk, der gider lytte til hans historier.

Historiefortælleren Svend-Erik Enghs serie i fire dele er hermed slut. De foregående dele blev bragt i Højskolebladet nr. 1, 2 og 3.